

Don Francesco Bodrato

Narodil sa 18. októbra 1823 v Mornese (Alessandria, Taliansko). Rehoľné sľuby zložil 29. decembra 1865 v Turíne. Za kňaza bol vysvätený 28. novembra 1869 v Turíne. Bol členom druhej misijnej výpravy 14. novembra 1876. Zomrel 4. augusta 1880 v Buenos Aires (Argentína).

Pochádzal z chudobnej rodiny, preto po skončení základnej školy musel zanechať školu, hoci by sa mu páčilo pokračovať v štúdiách. Najprv pomáhal otcovi v lahôdkárskom obchode. Neskôr sa vyučil za obuvníka a v tomto remesle zotrval časť svojej mladosti. Oženil sa a mal dve deti. Keď mu zomrela manželka na choleru, začal sa venovať charitatívnej činnosti a štúdiu pod vedením dona Pestariniho. Dosiahol titul magister a potom sa venoval výchove mládeže.

Don Bosco počas svojej jesennej cesty v roku 1864 zavítal aj do Monrese. Don Pestarini vtedy poveril magistra Bodrata, aby pripravil privítanie dona Bosca. Magister Bodrato sledoval privítací program a bol akoby zelektrizovaný, keď videl, aký úžasný vplyv má don Bosco na mládež. Bezprostredne zažil výchovný

Don Francesco Bodrato

systém otca mládeže. Vtedy, 8. októbra 1864, došlo k slávnemu dialógu, ktorý je opísaný v *Memorie Biografiche* (VII., s. 761 – 763), v ktorých dobrý otec vysvetlil magistrovi tajomstvo preventívneho systému. Tieto dve duše si dokonale porozumeli. Len čo si magister Bodrato dal do poriadku vecí týkajúce sa domu, zveril svojich synov donovi Boscovi a pricestoval do Turína. Dňa 29. novembra podstúpil obliečku. Potom ho don Bosco poslal do novootvoreného ústavu v Lanze, kde mal na starosti dve triedy základnej školy: tretiu a štvrtú. Bol to vlastne prvý rok, čo bola škola otvorená. Patrili mu tam aj mestské školy, ktoré však už niekoľko rokov boli v kríze, čo

zaťažovalo školské authority. Vládny školský inšpektor bol však po návšteve týchto škôl taký nadšený, že Bodrata verejne vyhlásil za najlepšieho učiteľa.

Dňa 29. decembra 1865 zložil v oratóriu doživotné sľuby do rúk samého dona Bosca.

V ďalšom roku k jeho učiteľskej činnosti pribudla aj funkcia prefekta ústavu. Popri všetkej práci a zodpovednosti nezanechal ani štúdium teológie a svedomito sa pripravoval na kňazstvo. Kňazská vysviacka sa konala 28. novembra 1869 v Turíne. Dva roky pôsobil ako prefekt v Alassiu a ďalšie dva roky v Borgu San Martino. Ako sa mu darilo v apoštoláte medzi mládežou, to si môžeme domyslieť podľa prezývky, ktorú mu dali spoluhratia: lekár nevyliciteľných.

V roku 1875 ho preložili do Turína, kde zastával funkciu prefekta sakristie v Chráme Panny Márie Pomocnice. Tu našiel nové pole pôsobnosti, v ktorom mohol omnoho viac uplatňovať svoju horlivosť. Denne ho očakávali húfy penitentov pred spovednicou. Toto všetko slúžilo ako príprava na jeho posledné poslanie – misijné.

Medzičasom ho sám don Bosco určil za ekonóma Saleziánskej spoločnosti namiesto dona Savia. V tomto úrade však zostal iba je-

den rok. Keď v roku 1876 vrcholili prípravy na druhú saleziánsku výpravu na misie, don Bosco určil za vedúceho výpravy dona Bodrata. Siedmeho novembra 1876 odcestoval z Turína smerom do Argentíny. Mal na starosti skupinku dvadsiatich dvoch misionárov.

Nečakal, kým bude môcť začať uskutočňovať svoju misionársku činnosť v ďalekých krajoch, ale horlivo sa do nej pustil už na samej lodi, ako to urobil rok pred ním don Cagliero.

Istý postarší lombardský obchodník sa zo začiatku vysmieval z jeho kňazského stavu a nafaľhoval ho rozličnými provokačnými a bezbožnými otázkami. Postupne sa však jeho spôsoby zmenili. Tento obchodník sa pomaly začal presvedčať o opačnej strane a na počudovanie spolucestujúcich, skôr než sa skončila plavba, videli tohto vysmievača, ako s príkladnou ľútosťou a horlivosťou pristupoval k sviatostiam.

Keď sa 11. decembra 1876 doplavil do Buenos Aires, jeho prvé kňazské kroky smerovali do kostola Mater Misericordiae (Matka Milosrdenstva), kde sa stretávali talianski prisťahovalci. Tento kostol stál na predmestí nazývanom „Boca“ (diablove ústa, tlama). V tejto štvrti kňazi neboli vítaní. Don Bodrato sa stal rektorom a súčasne aj farárom tejto diabolskej štvrte. Pod jeho pôsobe-

ním sa tam čoskoro udiala veľká zmena, a dala by sa definovať ako zázračná. Išlo o hotovú senzáciu.

Zo začiatku pracoval pod vedením dona Caglieru, ktorý mal na starosti saleziánske misionárske dielo v Argentíne, a tak pri svojej čulej každodennej práci takmer necítil únavu. No don Cagliero tam v roku 1875 prišiel dielo iba založiť, a nie natrvalo sa tam usadiť. Na jeseň v roku 1877 sa chystalo zvolanie prvej generálnej kapituly, kde nesmel chýbať. Don Bosco zavolať k sebe dona Caglieru a dal mu príkaz, aby dona Bodrata poveril vedením saleziánov.

Don Ceria napísal: „Po jeho odchode sa vytratila úcta a všeobecná dôvera. Jeho zástupca sa zrazu ocitol na ťažkej a komplikovanej ceste sám, bez opory, bez vodcu, na ktorého sa vždy spoliehal a bez kto-

rého doteraz neurobil ani jeden krok. Týchto ťažkostí sa však nezľakol, nespoliehal sa len sám na seba, ale dôveroval v Božiu pomoc. Pochopil, že ak sa má v tejto veľkej metropole spoznať a správne hodnotiť dielo dona Bosca, treba založiť remeselnícku školu (arte e mestieri) na výchovu opustenej mládeže. Prvú školu založil v skromných podmienkach. Onedlho sa mu naskytila príležitosť zväčšiť túto remeselnícku školu a presťahovať ju do San Carlo v predmestí Almagro. Obrovský ústav Pia IX., ktorý sa dnes pýši svojou dlhou históriou v náboženskej a civilnej dobročinnosti, vďačí za svoju existenciu práve obetám, ktoré priniesol don Bodrato, aby ju postavil na solidných základoch.“ (E. Ceria, Profili dei Capitolari Salesiani, p. 103).

Ústav Pia IX. v Buinos Aires sa začal dobre rozvíjať vďaka obetavej práci dona Bodrada.

Don Stefano Bourlot

Narodený vo Fenestrelle (Turín) 10. marca 1849, profesia v Lanzo 6. októbra 1876, kňazstvo v Pinerolo 23. decembra 1871, zomrel v Buenos Aires 28. novembra 1910.

Bol študentom filozofie v turínskom seminári, keď spoznal dona Bosca. Odkedy monsieur Franzoni zavrel internát, seminaristi bývali po farách a cirkevných domoch. Bourlot bol v Oratóriu svätého Františka Saleského. 23. decembra 1871 prijal z rúk mons. Lorenza Renaldiho v pinerolskej katedrále kňazskú vysviacku. Po roku v konvikte bol dňa 17. novembra 1872 zvolený za vikára v Chambons. Po štyroch rokoch činnosti vo farnosti pocítil saleziánske a misionárske povolanie, 4. októbra 1876 dostal od biskupa mons. Giovanniho Domenico Vassarottiho povolenie nasledovať svoje povolanie.

Strávil mesiac s donom Boscom, zložil sľuby a 14. novembra s druhou misionárskou výpravou odišiel smerom k Plate. V Buenos Aires im ponúkli farnosť a don Bourlot mal ako jediný skúsenosti v tomto úrade. Tri mesiace ostal v Buenos Aires a v marci ho poslali do novovzniknutého kolégia Pio

di Villa Colón v Uruguaji. Potrebovali tam profesora francúzštiny a don Bourlot ju ovládal ako svoj rodný jazyk.

Živá a výbušná povaha, ktorá ho charakterizovala, priniesla mnoho ťažkostí jemu a aj jeho spoločníkom, kvôli čomu sa onedlho musel vrátiť do Argentíny. Arcibiskup v Buenos Aires chcel, aby sa saleziáni ujali dvoch farností, z ktorých v jednej práca bola obzvlášť ťažká. Boli by to prvé dve farnosti kongregácie.

V tých časoch sa v Buenos Aires vylodovalo takmer tridsaťtisíc talianskych emigrantov ročne, väčšinu z nich veľmi násilne zvedli slobodomurári. Jedným z centier, kde žili početní Taliani, bolo predmestie La Boca del Riachuelo, ľudovo volané La Boca. Žilo tu takmer dvanásťtisíc prístavných robotníkov, ktorí boli usadení takmer tri kilometre od centra Buenos Aires a od mesta ich oddeľovali močiare a trstinové bažiny. Nesporne tu vládli slobodomurári. Mali tu svoj chrám a viackrát ročne, špeciálne 20. septembra sa tu konávala diablova procesia, niesli vlajku, ktorá ho zobrazovala a recitovali pritom Carducciho verše. Don Costamagna nazval predmestie

„la Patagonia in casa“ alebo „la Boca del diavolo“ („diabolský pažerák“ – pozn. prekl.).

6. mája 1877 mons. Aneiros vymenoval za vikára kostola Sv. Jána Evanjelistu v Boca dona Francesca Bodrata, bez povinnosti bývať na mieste. O rok neskôr, 8. mája, keď už boli saleziáni presťahovaní v Almagre, Aneiros založil farnosť sv. Karola a 10. mája za farára vymenoval dona Bourlota. Ten toto miesto prijal za svoje.

Ale na konci roka na inšpekto-riálnej kapitule riešili ťažkosti dona Bodrata, direktora u sv. Karla

a farára v Boca, ustanovili ho za farára u sv. Karla a miesto direktora, spolu so zodpovednosťou za kostol Sv. Jána Evanjelistu, dali donovi Bourlotovi. Na nové miesto ho arcibiskup menoval 28. januára 1879, a tak sa v tichosti don Bourlot presťahoval do štvrte, kde už býval don Domenico Milanesio.

Jeden z prvých prejavov nového farára nám dá obraz o prostredí, v ktorom bol: „Už bol najatý vrah, ktorý ma má zabiť,“ hromžil z kazateľne. „Odporúčam mu dobre odhadnúť svoje sily, pretože aj farár, ak ho donútia, okamžite dokáže

Hľa, ako vyrástlo semeno, ktoré siali v pote tvári saleziánski pionieri.

urobiť monokel...“. Je zrejmé, že viackrát musel vychádzať z domu s revolverom v ruke alebo byť pripravený pustiť sa do bitky.

Vďaka týmto postojom, ktoré by sa dnes možno zdali nemiestne, sa vtedy veriaci upokojili a začali sa zoskupovať okolo svojho farára. Pre chlapcov bolo otvorené Kolégium sv. Jána Evanjelistu a na konci roka prišla hŕstka Dcér Márie Pomocnice, ktoré sa chveli od strachu, kým ich nenakazila odvaha farára.

Katechizmus pre deti a neustála opatera chorých začali meniť prostredie: napriek niekoľkým atentátom, ktoré by boli hodné filmu o ďalekom Západe, don Bourlot išiel vpred. Začal stavať chrám a 17. júla 1886 ho mohol posvätiť. Zorganizoval Spoločnosť vzájomnej pomoci, ktorou si získal sympatiu mnohých. Publikoval slávny časopis „Krištof Kolumbus“, ktorý dochádzal do všetkých talianskych rodín. Potom chcel urobiť definitívnu skúšku: vyjsť na ulicu s procesiou. 8. decembra 1892 sa mu to podarilo. Bolo to skoro ako prekvapenie – procesia niesla obraz Nepoškvrnenej a všetko prebiehalo slávnostne. Rozhodol sa teda pripraviť slávnostnú procesiu Božieho Tela 1. júla 1893. Zovšadiaľ pršali hrozby zo strany slobodomurárov. Don Bourlot, okrem toho, že upovedomil po-

líciu, pustil sa prístavom k člnom námorníkov, z ktorých skoro všetci boli CORRIENTES, jednoduchí katolíci z vnútrozemia, oddaní Zázračnému krížu a Panne Márii a... zruční v narábaní s nožom. Vysvetlil im situáciu a v deň Božieho Tela mal procesiu s veľkolepým sprievodom „correntinos“, ktorí utíšili tých najagresívnejších slobodomurárov.

Odvtedy bol pánom ulice a pokojnejšie mohol robiť apoštolát. Zakladal najrozličnejšie spoločnosti, organizoval mnohé aktivity pomoci, hlavne keď sa Boca stala obeťou dvoch najhroznejších nepriateľov, povodne a moru. Dona Bourlota už nielen rešpektovali, ale aj milovali, dokonca aj niektorí z tých najnepriateľskejších garibaldinov...

Tak sa z Bocy stala vzorná farnosť. A nielen to, bola aj ekonomickou oporou inšpektórie a mohla si dovoliť luxus financovať výstavbu kostola nového noviciátu v Bernal. Všetko to bolo vďaka zábleskom farárovej geniality.

Napriek silnej telesnej konštrukcii dona Bourlota množstvo záŕaží vysililo a v marci 1896 ho mŕtvicový záchvat uložil do postele. Mal len 46 rokov. Žil ešte ďalších 14 rokov, ale už nebol tým, kým býval. Občas mu vypadlo z ruky kormidlo, čo ho veľmi rmútilo. V roku 1904 bol, ako delegát vyslaný za Ar-

gentínu, na generálnej kapitule saleziánov. Ale cestovanie bolo preňho krížovou cestou. V roku 1906 dal posvätiť nový oltár farského chrámu: bola to jeho posledná námaha. V roku 1907 ho predstavení poverili úlohou zástupcu direktora dona Valentina Bonettiho. S poslušnosťou prijal túto funkciu.

Po troch dňoch v kóme umrel 28. novembra 1910. Aj nepriatelia mu prišli vzdať úctu. Všetci zabudli na jeho slávne roztržky, keď ich porovnali s neuveriteľným duchovným ovocím, ktoré dozrelo vďaka jeho krvi, potu a slzám.

D. Juan Belza

Don Felice Caprioglio

Narodil sa 25. septembra 1851 v Rosignane (Alessandria, Taliansko). Rehoľné sľuby zložil 16. septembra 1870 v Lanze. Člen družej misijnej výpravy, za kňaza bol vysvätený 25. marca 1886 v Buenos Aires (Argentína). Zomrel 19. mája 1940 v Córdobe (Argentína).

Keď mal desať rokov, prijali ho do saleziánskeho ústavu v Mirabelle. Bol to prvý saleziánsky ústav otvorený po oratóriu na Valdoccu. Tam spoznal saleziánsky život pod otcovským dozorom svätého direktora dona Michala Ruu. Často si spomínal na jeho rozumné odporúčania a povzbudzujúce príklady.

„Vrátil som sa do môjho rodiska,“ spomína si Don Caprioglio,

„pre vážnu očnú chorobu. Bol som znudený osamelým životom na viďieku, ktorý nesedel mojim prirodzeným sklonom. No potom ma oduševnilo niečo, na čo si už nepamätám a jedného krásneho dňa s povolením mojich rodičov som odišiel do Turína s úmyslom vstúpiť do oratória dona Bosca, aby som sa vyučil nejakému remeslu. S odporúčaním môjho pána farára som sa predstavil donovi Boscovi a vysvetlil som mu svoje túžby. Don Bosco sa na mňa chvíľu pozeral bez slov a potom mi povedal: „Nepáčilo by sa ti zostať u dona Bosca v oratóriu?“ Ja som mu hneď na to odpovedal: „Ak to vy považujete za vhodné, zostanem tu s veľkou chuťou. A kedy chcete, aby som

Nekonečná pampa dnes robí z Argentíny jedného z najväčších vývozcov pšenice.

sem prišiel?“ – „Chod' si domov po veci,“ povedal mi don Bosco, „a hneď sa vráť!“

A tak bol bez ťažkostí prijatý medzi synov dona Bosca.

V tom čase sa priatelil so svätým koadjutorom Marcellom Rosim, s ktorým sa poznal už od detstva. „Mnoho ráz sa stalo,“ vysvetľuje Caprioglio, „že som mal doma lepšie podmienky ako on, a tak som sa pod nejakou zámienkou delil s ním o olovrant alebo raňajky, lebo sa mi zdalo, že trpí. On prijímal moje dary s úsmevom

a ďakoval mi za ne. Ako si s potešením spomínam, v istom zmysle slova som bol pre Marcella tým, čím bol v Chieri don Bosco pre Blancharda.“

Caprioglio povzbudil priateľa Marcella, aby opustil svoju rodinu a pridal sa k synom dona Bosca, čo však preňho vôbec nebolo ľahké.

Predstavení poverili Capriogliu prácou v kníhkupectve, kde mal možnosť cvičiť sa v pracovnom živote a v sebazapieraní pod vedením dona Bosca a dona Ruu. Po noviciáte zložil v Lanze 16. septem-

bra 1870 trojročné sľuby a šesť rokov potom, 16. septembra 1876 zložil tiež v Lanze doživotné sľuby do rúk dona Bosca.

Potom dosť vážne ochorel. Don Bosco ho preto poslal do Alassia, kde boli lepšie klimatické podmienky. Tam sa mu zdravotný stav nielen zlepšil, ale nadobudol aj väčšie vzdelanie a zdokonalil sa v saleziánskej duchovnosti. Veď bol v škole veľkých učiteľov, ako boli direktor don František Cerruti a prefekt don Dominik Bodrato.

Keď dona Bodrata určili za vedúceho druhej saleziánskej misionárskej výpravy, spýtal sa Capriogla, svojho pomocníka v prefektúre, či by ho nechcel sprevádzať do Ameriky. Caprioglio zo žartu odpovedal, že by aj šiel. Don Bodrato však bral veci vážne a zdôveril sa s tým donovi Boscovi. Tento ako veľký znalec ľudí predvídal, koľko dobra by tento kandidát mohol na misiách urobiť. Preto sa tomu potešil a zaradil ho medzi dvadsaťtri saleziánov, ktorí boli určení na odchod.

Keď 13. decembra dorazili do Buenos Aires, ubytoval sa v Kolégiu Pia IX. v San Nicolás de los Arroyos. Býval v dome, ktorý sa volal Kaplnka Talianov. Bolo to prvé ubytovanie pre saleziánov v Argentíne.

Saleziánsky predstavený don Giacomo Costamagna bol veľmi

znepokojený, lebo mu chýbali kňazi pre množstvo novootvorených ústavov. Preto ho usmernil na kňazskú dráhu. Vo veľmi krátkom čase ukončil teologické štúdiá, 27. januára 1886 mal obliečku do revereindy a už v marci prijal z rúk Mons. Cagliariu všetky posvätné rády a 25. marca aj sviatosť kňazstva.

Len čo bol vysvätený za kňaza, stal sa direktorom v Colegio de los Sagrados Corazones v La Plata, kde pôsobil dvanásť rokov. Pod jeho vedením sa stal jedným z najlepších v celom meste. Zanechal v ňom žiarivý príklad múdreho otca.

Neskôr pôsobil ako riaditeľ v týchto ústavoch: v rokoch 1898 – 1903 v Kolégiu dona Bosca v Buenos Aires, v rokoch 1906 – 1911 vo Vignaud (Córdoba), v rokoch 1912 – 1916 v Kolégiu Svätého Michala v Uribelarrea, v rokoch 1916 – 1921 vo Victorii (La Pampa) a v rokoch 1921 – 1925 v General Castex (La Pampa). V posledných troch ústavoch bol súčasne aj kaplánom alebo farárom.

Tridsaťštyri rokov bol direktorom, a tak mohol konštatovať, že sa uskutočnilo proroctva dona Bosca. Jedného dňa bol don Bosco v kruhu svojich mladíkov, medzi ktorými bol aj Caprioglio. Naraz povedal tieto slová: „Vy všetci budete direktormi v saleziánskych ústavoch.“

Caprioglio nedôveroval týmto slo-
vám o to viac, lebo bol iba jed-
noduchý koadjút. Časom však
zmenil svoj názor a obdivoval ces-
ty dona Bosca a jeho svätosť, lebo
po mnohých rokoch zažil sám na
sebe, aké nepochopiteľné sú Božie
plány.

V roku 1926 zomrel spovedník
domácej komunity, a tak na tú
funkciu určili dona Capriogliu. Aj
keď to malo byť len na istý čas, ver-
ne ju vykonával pätnásť rokov,
vlastne až do svojej smrti.

Keby sme chceli definovať naj-
charakteristickejšie čnosti dona Ca-
priogliu, našli by sme ich na jednom
lístku, ktorý pre neho napísal Don
Bosco: „Modlitba, práca, radosť.“

On bol naozaj človekom mod-
litby, hlbokoj zbožnosti, živej vie-
ry, ktorá sa odzrkadľovala v jeho
rozhovoroch, ktoré často smero-
vali k náboženským témam. Tieto
témy prezrádzali, že to bol človek
navyknutý posudzovať veci, oso-
by a udalosti pod zorným uhlom
nadprirodzena. Kto sa s ním hoci
aj krátko rozprával, hneď objavil,
že jeho odpovede sa zvyčajne
končili nejakou duchovnou myš-
lienkou. Jeho rozhovor takmer
vždy nebadane končil v nebi.
Modlitby, ktoré si nemohol vyko-
nať v komunite, doplňoval sám
osobne. Pri bohoslužbách vedel

byť vzorne sústredený, časť dňa
venoval návštevám kostolov, kde
bola vyložená Najsvätejšia Oltárna
sviatosť. Tento starec, ktorý denne
pomaly a knísavo kráčal mestským-
mi cestami, podopierajúc sa
o svoju palicu, aby sa dostal do
tých kostolov, vyvolával v ľuďoch
poľutovanie a úctu. Koľkokrát
sme ho počuli, ako sa sťažuje na
osamelosť, v ktorej sa nachádzal
náš Pán. Posledné roky sa mu
zhoršil zrak a pribudli mu aj iné
zdravotné problémy, preto dostal
povolenie sláviť vždy votívnu
sv. omšu na počesť Panny Márie.
Keď mu napokon mentálna sla-
bosť alebo iné zdravotné problé-
my už neumožňovali slúžiť sv.
omše, nahradil ich denným pri-
stupovaním k svätému prijímaniu.

Don Caprioglio bol nadmieru
pracovitý človek. Ako koadjút sa
v tých heroických časoch pre sa-
leziánov v Argentíne venoval
súčasne viacerým aktivitám, aby
zaplnil prázdne miesta pre nedo-
statok personálu, a tak saleziánske
diela vzrastalo napriek tejto sku-
točnosti. Bol to naozaj užitočný
sluha, predstavení sa mohli naňho
plne spoľahnúť. Keď mu poradili,
aby začal znovu študovať, poslú-
chol na prvý podnet a nenechal sa
zastašiť ani ťažkosťami, ani novou
pracou a zodpovednosťou, ktoré

ho ako kňaza očakávali. Už sme spomínali neúnavnú pracovitosť dona Caprioglia vo funkcii direktora, teraz sa však chceme zmieniť o inej stránke jeho činnosti: ústny a písomný apoštolát. Keď pricestoval do Argentíny, začal študovať španielčinu. Dosiahol takú úroveň, akoby to bola jeho materinská reč. V súvislosti s tým častejšie čítal klasikov zlatého veku literatúry. Týmto spôsobom si obohatil slovnú zásobu, naučil sa ľahko a elegantne hovoriť s bezchybnou výslovnosťou, a tak sa mohol venovať kazateľskej činnosti pre dobro veriacich. Stal sa obľúbeným

kazateľom pre mládež a spolubratov hlavne pri duchovných cvičeniach. Aj keď bol veľmi výrečný, dôkladne si pripravoval kázne podľa príkladu dona Bosca, ako o tom svedčia početné zápisníky, listy s kázňami, skice pre konferencie atď., ktoré po ňom zostali.

Literárnym pamätníkom dona Caprioglia sú však istotne početné apologetické, asketické, dejepisné, hagiografické a poučné knihy a články (vyše sto), ktoré trpezlivo prekladal z taliančiny do španielčiny. Mnohé z nich tvoria súčasť edície *Lecturas católicas argentinas* (Argentínske katolícke čítanie), v ktorej

Bola to romantika, ale veľmi tvrdá.

začali vychádzať knihy po príklade dona Bosca v rokoch 1884 – 1940 s krásnym počtom 673 dielov.

Dobre uhladené pero dona Caprioglia úspešne polemizovalo s novinárskou tribúnou a mnoho ráz efektívne zneškodnilo jeho oponentov.

Don Caprioglio sa mnoho rokov venoval spovedaniu. Penitentom rozdával z pokladu svojej asketickej vedy obohatenej čítaním dobrých autorov, ako aj z knihy vlastnej skúsenosti. Aj počas pokročilej staroby mal penitentov, ktorí sa radi u neho spovedávali a obdivovali jeho mentálnu jasnosť a múdre rady.

Ďalšia dôležitá charakteristika dona Caprioglia bola jeho svätá a vyrovnaná veselosť, ktorú zaiste zdedil, ale v škole veselého svätca dona Bosca ju ešte zdokonalil. Už ako mladý koadjutor bol dušou divadla a dokázal u divákov vyvolať oduševnenie a veselosť. Jeho prítomnosť na javisku sa stávala príležitosťou na rôzne veselé príhody. Tento zdravý optimizmus a dobrá nálada ho vždy sprevádzali, ba neopúšťali ho ani v starobe. Ešte aj v posledných rokoch svojho života bol veselý a vtipný, v jedálni alebo na dvore bol vždy obklúčený mládežou a spolubratmi, ktorí radi počúvali jeho reči bohaté na opisy

prijemných záležitostí a veselých žartov. V tomto počínaní naplnil radu žalmistu: „Slúžte Pánovi vo veselosti.“ Všade sa snažil podporovať zdravú veselosť, ktorá sa toľko vychvaľuje vo Svätom písme a je špecifickou saleziánskou charakteristikou a prameňom duchovného úžitku.

Začiatkom zimy ho prekvapila ťažká choroba, ktorej 19. mája 1940 podľahol.

D. Guglielmo Cabrin

Mons. Luigi Lasagna

titulárny biskup v Tripoli

Narodil sa 3. marca 1850 v Montemagne (Asti, Taliansko). Doživotné sľuby zložil 19. septembra 1868 v Trofarelle. Za kňaza ho vysvätili 7. júna 1873 v Casale Monferrato (Taliansko). Don Bosco ho poslal do Ameriky s druhou misijnou výpravou 14. novembra 1876. Biskupskú vysviacku prijal 12. marca 1893 v Ríme. Zomrel 6. novembra 1895 v Juíz de Fora.

Mons. Luigi Lasagna

Keď mu zomrel otec, dali ho do opateru donovi Boscovi do oratoriánskeho internátu v Turíne. Keď sa stal saleziánom, najprv účinkoval v Mirabelle a potom v Borgo San Martino. Po kňazskej vysviacke odcestoval ako misionár do Ameriky a počas devätnástich rokov neúnavnej práce založil a zveľadil saleziánske dielo v Uruguaji, Brazílii a v Paraguaji.

Tohto horlivého a vyrovnaného vychovávateľa a apoštola v krátkosti možno charakterizovať takto: bol vysokej, priamej postavy, pekného

zovňajšku, s krátkymi vlasmi do červena, s vyziabnutou tvárou, obratný v športe, vynikajúci a vášnivý rečník, neodolateľný spoločník pri rozhovoroch.

Takýto by bol jeho portrét. Patril k tým ľuďom, ktorí cítia naliehavú potrebu milovať a byť milovaný. Stal sa veľmi srdečným priateľom tým, ktorí opätovali jeho city a túžby, ale v protirečeniach sa ho viackrát zmocnili nedostatkovosť a nevôľa.

Zdravotný stav (trpel na bolesti v obličkách a na akútnu artrózu) niekedy oslaboval jeho vôľu, čo ovplyvňovalo aj rytmus jeho práce a aktivity. Tak si možno vysvetliť, že obdobia horlivej činnosti so schopnosťou odvážne a kreatívne myslieť sa striedali s obdobiami poklesu improvizácie a zatrpknutosti.

Bol obdarený veľmi živou fantáziou. Nová udalosť alebo správa naňho zaúčinkovali ako elektrický impulz. Pred jeho zrakom sa hneď objavilo veľké pole možností, čo nie všetci hodnotili pozitívne. Pred-

sa však bol disciplinovaný a presný, veľkodušný vo svojom hodnotení a pri poskytovaní pomoci. Dokázal nestranne hodnotiť a vyzdvihnúť vlohy druhých. Mal vynikajúce organizačné schopnosti. Vedel, kam treba ísť a aké prostriedky na to použiť.

Jeho niekedy jednoduchú a naivnú dobromyseľnosť vyrovnávala jemná bystrosť, vlastná politikom. Napriek sklonu k hnevливosti súčasne oplýval umením získať si sympatie.

Keďže bol precitlivejší na urážky, občas trpel chvíľkovými prejav-

mi nevrlosti a znechutenia. Jeho listy adresované donovi Boscovi, donovi Ruovi a donovi Caglierovi niekedy boli plné trpkosti. Snažil sa však z toho rýchlo spamätať.

Toto obrovské množstvo neusporiadanej energie mohol usmerniť iba neúnavnou snahou o nadprirodzený život. U Lasagna by sme ťažko hľadali také asketické vlastnosti, ktoré by sa páčili istým svätopiscom. No vždy bol človekom pre život na verejnosti a napriek svojim neduhom sa tešil istej odolnosti. Jeho istota teda nespočí-

Mladý don Lasagna (v strede) medzi svojimi žiakmi.

vala vo vonkajších vlastnostiach, ale v intímnom duchovnom bohatstve jeho osobnosti. Láska ku krížu, k Eucharistii, k Panne Márii Pomocnici a k dušiam boli jasnými svedkami jeho vnútornej sily. Aj napriek tomu, že cítil pokušenie pýchy, ľudských ambícií, ktoré boli hlboko zakorenené v jeho prirodzenosti, bol zapálený za prácu pre spásu svojich blížnych.

Zapálený hlbokou vierou a láskou, zvažoval všetky ľudské prvky, a to ho udržiavalo v neustálej práci a tiež mu pomáhalo premôcť ťažké chvíle depresie. Kultivoval ducha sebazaprenia až po užívanie cilícia a v tomto duchu aj pristupoval k sviatosti zmierenia.

Treba u neho vyzdvihnúť aj črtu, ktorá charakterizovala prvých saleziánov: oduševnenie za dona Bosca, za jeho dielo, láska a presvedčenie, ktoré prevládali nad čírou citovosťou. Lasagnova oddanosť donovi Boscovi, to bolo niečo omnoho viac ako iba nejaký detský cit vďačnosti. Obohatený mnohými intelektuálnymi schopnosťami, bol schopný myslieť, porozumieť a riešiť problémy. Presne vedel rozoznať, kam až siaha jeho zodpovednosť a zodpovednosť jeho predstaveného.

S vážnosťou sa venoval cirkevným a univerzitným štúdiám. Bol to

človek intuitívny a premýšľajúci. Jeho rovesníci ho volali „knihomol“.

Saleziánske dobrodružstvo amerických misií začalo pod dozorom samého dona Bosca. Lasagna patril medzi prvých, čo dokázali prispôsobiť metódy dona Bosca novým podmienkam, a tak sa mu podarilo urobiť definitívnu skúšku svojich apoštolských schopností. Amerika sa stala miestom posvätenia pedagogických ideí dona Bosca, stala sa paletou ľudskej a nadprirodzenej zrelosti v prvom rade synov dona Bosca. Títo, hoci boli ešte mladí vzhľadom na svoj vek, dokonale vedeli spojiť vernosť svojmu zakladateľovi s autentickým prispôbením sa podmienkam v zahraničí.

Na druhej strane vtedajšie mladé saleziánske štruktúry boli také jednoduché a flexibilné, že bolo treba objavovať harmóniu ich ideálov s meniacou sa a nestabilnou skutočnosťou a vytvárať nové inštitúcie. Bolo riskantné prejsť od spôsobu práce, keď sa rodila kongregácia v provinciálnom rozmere, k práci v saleziánskych misiách v pluralite univerzálnej, zemepisnej a humánnej, kde sa mala zaručiť čím väčšia apoštolská spôsobilosť.

Keby sme chceli zostaviť zoznam veľkých saleziánskych pionierov, prvé tri miesta by mali byť ob-

sadené tromi menami: Cagliero, Fagnano a Lasagna. Každý v inom prostredí a v iných situáciách. Azda to bol práve Lasagna, ktorý musel čeliť najrôznorodjším situáciám v takých rozličných krajinách, ako sú – hoci mnohí tomu neveria – Uruguaj, Argentína, Paraguaj a Brazília. V týchto krajinách bolo treba zosúladiť saleziánov, osobné antipatie a pokrok. Lebo „pokrok“, napísal, „nezadržateľne napreduje. Ak sa ho neujmú rozumní ľudia, za brzdia ho a udusia nerozumní“.

Táto základná myšlienka sa bude rozvíjať v dielach a dokumentoch, ktoré sa venujú detailom. Napríklad 10. septembra 1895, dva mesiace pred svojou smrťou, písal donovi Ruovi naoko pre takú maličkosť, ako je výslovnosť latinčiny na rímsky spôsob, čo nám však pomôže pochopiť jeho konanie.

„Pamätám sa,“ píše, „že som bol medzi prvými našimi vzácnymi misijnármi, keď som v roku 1881 vyprovokoval nášho drahého otca dona Bosca k jednému rozhodnutiu o spôsobe výslovnosti v latinčine (na rímsky spôsob)... Don Bosco pochválil môj návrh. No bez toho, že by mi bol rozkázal, povedal: „Ak nebudú nijaké ťažkosti, urob tak, ako hovoríš... My sme vo všetkých našich ústavoch a v školách preferovali pri bohoslužbách rímsku

výslovnosť...“ Ale náš Lasagna videl, ako každý rok pribúdajú ťažkosti predvídané donom Boscom: „Veď Don Bosco nechcel ani to, aby sa kňazské reverendy líšili od miestnych kňazov... a teraz by veru nedovolil, aby sme provokovali antipatie a našou tvrdohlavosťou sa pridržovali výslovnosti, ktorá neprináša nijaké dobro. Je na Vás a na kapitule vyjadriť sa k veci.“

Podobný názor zastával aj v otázke povolání. Trvalo to iba tri roky, kým sa v ústave Pia IX. vo Villa Colón (prvý dom v Uruguaji, ktorý založil spolu s kardinálom Caglierom 2. februára 1877) vyriešil problém miestnych povolání. Tu treba pripomenúť, že v tom čase Američania nemali možnosť stať sa kňazmi, a to až do konca funkčného obdobia hlavného predstaveného dona Alberu, ktorý prosil inšpektorov, aby nenavrhovali na direktorov iných ako Talianov.

A predsa 7. marca 1880 Lasagna donovi Boscovi napísal:

„Mnohí majú veľkú nedôveru v americké povolania. Ba aj Mons. Mattera, apoštolský delegát, ma prednedávnom s veľkým bôľom informoval, že títo ľudia sú poznačení nestálosťou, nedostatkom vytrvalosti, neblahou vrtkavosťou. Majú ťažkosti sa prispôbiť, a to aj obetiam, ktoré si vyžaduje kňazský život.

A predsa ja verím, že Ježiš Kristus, Kráľ ľudských srdc, vie pracovať lepšie ako človek, ktorý formuje vosk... A Mária Pomocnica je silnejšia ako všetci diabli...

Preto založíme Dielo Panny Márie Pomocnice (pre neskoré povolania, poznámka prekladateľa) a niektoré srdcia priblížime k Božskému Srdcu... Toto dielo nám za krátky čas dodá praktických a inteligentných ľudí... a toto je práve to, čo je nepostrádateľné pre úspech veľkých misií v Patagónii.“

Dňa 15. októbra 1880 založil seminár v Las Piedras a v máji 1881 už bolo v seminári dvadsať žiakov. Dňa 17. februára 1883 bol vysvätený za kňaza prvý americký saleziánsky seminarista don Juan P. Rodríguez a krátko nato don Lasagna vymenoval za jedného zo svojich direktorov a radcov kreola dona Damasa Moreyru.

Postaral sa o ľudí pre tucet nových domov v Uruguaji, Brazílii a Paraguaji, ba ešte si dovoľil luxus poslať misionárov do Patagónie, Magellana a do Ohňovej zeme.

Nakoľko Kolégium Pia IX bolo jedinou školou druhého stupňa v celom Uruguaji, rozhodol sa urobiť z neho semenisko katolíckych vodcov v krajine. Žiakov zapájal do Konferencie sv. Vincenta (sociálna organizácia, poz. prekl.) a do veľkej siete

sviatocných oratórií, ktorými už bolo obkolesené mesto Montevideo, a zoznamoval ich aj s prominentnými laikmi. On osobne ich z časa načas doviedol do Katolíckeho klubu. V záhradách Kolégia Pia IX. sa stretávali laické osobnosti. Keď sa tam raz koncom roka 1879 stretol pri oslave výročia so zakladateľmi katolíckeho denníka *El Bien*, vysvetlil im svoju náuku, na čo sa spomínalo aj po niekoľkých rokoch.

„Kto pôjde do prvých línií,“ zvolal, „a bude niesť zástavu viery, aby

Jeho meno je zvečnené v srdciach ľudí
i v kameni...

viala na bojovom poli, a niesť ju až do víťaznej slávy, ktorá nám je slúbená? Iba laici a civilní katolíci... V prvých heroických časoch kresťanstva to boli práve laici ako Klement Alexandrijský, Lattanzio, Severino Boezio... Tešme sa, ak sa v našej dobe znova staneme svedkami tej nesmrteľnej slávy. Taliansko vyslovuje s úctou mená Manzoni, Cantú... Francúzsko ukazuje svetu osobnosti ako Chateaubriand, Nicolás, Veuillot... Španielsko zasa Donoso Cortés, Aparisi a Guijarro, Nocedal, Menéndez y Pelayo... Nadišla hrdinská chvíľa pre laikov.“

S tým istým cieľom začal organizovať Katolícku univerzitu v Monte-

videu a navrhol množstvo iniciatív, ktoré sa ešte aj po päťdesiatich rokoch považovali za novosť.

Rovnakým duchom a štýlom začínal od nuly v Piovom kolégiu vo Villa Colón a podarilo sa mu z neho vytvoriť špičkový inštitút v celom Uruguaji. Vďaka nemu vláda schválila zákon o slobode škôl 12. januára 1877. Na stránkach novín polemizoval s korifejmi o racionalistickej pedagogike z Montevidea. V marci 1879 založil dom a faru v Las Piedras a tiež preberal jedno kolégium od dcér Márie Pomocnice neďaleko prvých saleziánskych domov.

V roku 1881 s pátrom Allavenom prijal správcovstvo vo farnosti v Paysandú a priľahlé kolégium Karmelskej Panny Márie. Toto všetko si vyžadovalo obrovskú obetavosť. Stretol sa však aj s rozličnými protivenstvami zo strany predstaveného z Buenos Aires.

Dňa 8. decembra 1881 sa hlavní predstavení rozhodli vytvoriť uruguajsko-brazílsku provinciu a za predstaveného vymenovali dona Lasagnu.

Odvtedy navštevoval brazílske impérium. Niekoľko ráz sa stretol so samým vládcom a s miestnymi biskupmi, aby s nimi prerokoval plány, ktoré oni navrhli donovi Boscovi a Svätej stolici. Rozhodol sa založiť saleziánsky ústav Santa Rosa v Nich-

Indiáni Bororo

teroy, položil základy gymnázia Božského Srdca v Sao Paolo v Lorene a na neskoršie časy pripravoval návrhy pre Belém a Recife.

Medzičasom stihol založiť meteorologické observatórium vo Villa Colón a zaslúžil sa aj o vzrast obrábanej plochy v príľahlej zóne. V nových domoch vzrástli povolania (dvanásť obliečok v Las Piedras a štyri rehoľné sluby v Lorene), ba už začal myslieť aj na teologický študentát.

V roku 1892 sa musel zúčastniť na VI. generálnej kapitule Saleziánskej spoločnosti v Turíne. V čase príprav na saleziánske misie v Mato Grosso bol navrhnutý na biskupskú hodnosť.

Krátko na to sa už v Montevideu tešil zvláštnej situácii ako inšpektor a biskup „in partibus“. Počas jeho neprítomnosti sa konečne uskutočnil sen otvoriť jednu učňovskú školu v Montevideu: „Talleres Don Bosco“ (Dielne dona Bosca). Prvý pokus začal v Kolégiu svätého Vincenta, ale v roku 1882 stroskotal.

Znovu navštívil Brazíliu a pokračoval v zakladaní ústavov, bez oddychu cestoval po celej krajine a navštevoval všetky diela a domy.

Konečne v roku 1894 začalo veľké dobrodružstvo v Mato Grosso. Navštívil argentínske pobrežie a Paraguaj, plánoval nové ústavy a po

vyčerpávajúcej ceste konečne dorazil do Cuyabá, kde založil nové dielo: v San Gonzalo a plánoval kolóniu Teresa Cristina.

Medzičasom rokoval s najvyššími paraguajskými autoritami, ktoré viedli spor so Svätou stolicou vzhľadom na uvoľnený arcibiskupský stolec v Asuncióni, a podarilo sa mu dosiahnuť výborný výsledok. Vskutku, rok nato, nehľadiac na bolesti zapríčinené zhoršeným zdravotným stavom pre časté cestovanie a tiež pre žaloby brazílskych neprajných biskupov, musel sa znovu vrátiť do Asunciónu, aby vysvätil na biskupa Mons. Sinfioriana Bogarina.

Po návrate do Brazílie sa chystal preštudovať nové plány. Kým však cestoval smerom na Cachoeira do Campo a Ponte Nova, v železničnom nešťastí v Juiz de Fora ho zastihla smrť. Bolo to 6. novembra 1895 a mal iba štyridsaťpäť rokov.

Počas mnohých rokov jeho telesné pozostatky spolu s pozostatkami dona Bernardina Villamila a štyroch dcér Márie Pomocnice ležali na cintoríne v Juiz de Fora, kým sa saleziánom nepodarilo premiestniť ich do blízkosti chrámu Márie Pomocnice v Nichteroy.

D. Juan Belza

Don Evasio Rabagliatti

Narodil sa 20. januára 1855 v Occimiane Monferrate (Talian-sko). Prvé rehoľné sľuby zložil 15. septembra 1875 v Lanze. Za kňaza bol vysvätený 22. septembra 1877 v Buenos Aires. Zomrel 2. mája 1920 v Santiagu (Čile).

Prvý raz v živote uvidel dona Bosca vo svojej rodnej dedinke – Occimiane Monferrate –, keď svätec s veľkým množstvom svojich šarvancov prechádzal rozličnými dedinami, hlavne aby takto hľadal nové povolania. Malý Evasio sa cítil akoby predurčený stať sa kňazom a misionárom.

V roku 1869 vstúpil do malého seminára v Mirabelle a nasledujúci rok sa s celým seminárom presťahoval do Borgo San Martino, v školskom roku 1871 – 1872 skončil gymnázium v oratóriu na Valdoccu pod starostlivým dozorom samého dona Bosca

Rozhodol sa ostať v oratóriu s donom Boscom, kde prijal aj kňazské rúcho. Začiatkom školského roka 1872 – 1873 počul dona Bosca rozprávať o sne, v ktorom bolo aj jedno proroctvo. Toto proroctvo si zapísal a nachádza sa v diele *Memorie Biografiche* (X.,

Don Evasio Rabagliatti

s. 51 – 52). V roku 1874 cestoval do Ríma s niektorými spolužiakmi, aby osobne prijal titul magister, a keď sa vrátil, don Bosco ho poslal do Lanza ako učiteľa hudby. Tu zložil svoje prvé rehoľné sľuby. Dňa 21. novembra 1875 bol zaradený medzi saleziánskych pracovníkov pod vedením dona Ronchaila.

Keď bol otvorený nový dom v Niza Mare, zdržal sa tam iba jeden rok, lebo potom začal študovať teológiu.

Siedmeho októbra 1876 sa zúčastnil druhej saleziánskej misiónárskej výpravy.

Apoštolská kariéra dona Evasia Rabagliatiho bola rýchla a vynikajúca. Dňa 22. septembra 1877 bol v Buenos Aires vysvätený za kňaza. V roku 1878 sprevádzal dona Costamagnu pri prvom pokuse dostať sa do Patagónie. Niekoľko rokov

mal na starosti dušpastiersku činnosť medzi Talianmi v kostole Matky Milosrdenstva a neskôr v ústave v Almagre.

Takto ho opisuje jeho spolubrat don Michele Fassio: V dome bol „dievča pre všetko“. Robil prefekta (ekonóma, pozn. prekl.), zástupcu riaditeľa, mal na starosti oddelenie remeselníkov, kým don Vespignani sekciu študentov. Pod rozumným vedením dona Bodratina vládol medzi nimi perfektný súlad. Don Rabagliati bol kazateľom, učí-

V tieni Ánd dnes prekvitá saleziánske dielo.

teľom hudby, spevu, organistom atď. Pre svoju počestnosť, spravodlivosť a dobrotu bol veľmi obľúbený nielen medzi zamestnancami, ale aj medzi žiakmi. V ústave vládla veľká disciplína, no nebol v tom nijaký vojenský prvok, ani prísnosť, lebo vo všetkom vládol rodinný duch.

V praxi uskutočňoval slová dona Bosca: „Staňte sa milovaniami hodnými, ak chcete, aby sa vás báli.“ Preto si ho všetci veľmi ctili a milovali. Obdivovali ho pre múdrosť a jemné spôsoby, ktorými ovplyvňoval, pre jeho dobré vlastnosti, pre ducha obetavosti a jeho lásku k dušiam. Všetci chceli byť v jeho blízkosti a v ťažkostiach sa šli k nemu poradiť. Bol uctievaný ako druhý najlepší kazateľ v Buenos Aires (prvé miesto patrilo slávnemu jezuitovi pátrovi Carmelovi Jordánovi).

Po smrti dona Bodrata bol v roku 1880 vymenovaný za direktora v San Nicolás de los Arroyos, kde zostal až do roku 1886, keď musel prejsť cez Kordilery, aby mohol založiť prvý saleziánsky ústav v Čile. Mohol tam ostať iba tri roky, lebo nová poslušnosť ho určila, aby zalo-

žil dielo dona Bosca v Kolumbii. V Bogote založil Kolégium Leva XIII. Táto krajina sa stala svedkom jeho neúnavnej práce a veľkodušnej odvahy.

Bol rýchly, bystrý, veľmi srdečný a či už išlo o Argentínu, alebo Čile, netrvalo dlho a všade si získal všeobecné sympatie. V tejto repub-

like bolo už dielo dona Bosca známe. Istá dáma z Bogoty, ktorá sa pri návšteve Paríža stala svedkom, ako don Bosco niekoho zázračne uzdravil, všade o ňom rozširovala správu. Dona Evasia teda zahrnuli úctou a očakávaním. Ba vzbudzoval veľký

obdiv a záujem. Keď sa niekde vyhlásilo, že padre Evasio – tak ho volali – bude kázať v nejakom kostole, bolo treba všetko organizačne pripraviť, aby sa udržal poriadok medzi veľkým množstvom ľudí, ktorí sa pretekali, aby si zaistili miesto v kostole.

Tento obdiv bol aj prozreteľnostný. Pán Boh si ho totiž povolal na špeciálnu misiu. V roku 1891 don Unia začal svoj apoštolát medzi malomocnými. Neskôr ho nasledovali don Crippa a don Variara. No veľké zásluhy si získal pred-

don Unia

všetkým don Rabagliati, ktorý sa takmer tridsať rokov – až do svojej smrti – venoval tomuto hrdinskému dielu, do ktorého vložil svoje srdce a celú svoju energiu. Aby sa mohlo rozvinúť dielo dona Bosca, otvoril v roku 1893 noviciát vo Fontibóne. Počas občianskej vojny v roku 1896 založil s donom Briatom misiu v Llanos de San Martín, na nekonečnej rovine pozdĺž východných Kordiler, ktorá už bola voľakedy evanjelizovaná otcami jezuitmi, ale po zrušení jezuitov sa všetko vrátilo do starých kolají.

Hneď nato bol zvolený za inšpektora Kolumbie, a tak mohol rozšíriť pole svojej pôsobnosti. Až do roku 1910 zostal v Bogote. Či už sa zdržiaval v hlavnom meste, navštevoval nemocnice, cestoval po vnútrozemí alebo bol v zahraničí, nemal inú myšlienku, inú túžbu či starosť, ako materiálne a duchovne pomáhať svojim drahým malomocným.

Pri svojich návštevách nemocníc pre malomocných si všimol, ako boli zanedbaní títo chorí chudáci. Hneď vypracoval návrh,

Agna di Dios

ako ich všetkých sústrediť do jednej zvláštnej nemocnice, ktorá by bola aj po stránke materiálnej, aj duchovnej dobre zabezpečená. O tom rozprával, písal, rokoval s vládou, študoval návrh s vládnuou komisiou, cestoval kvôli tomu až do nórskeho Bergenu, kde žil slávny leproológ Hansen (1898). Bohužiaľ, po toľkých námahách politické intrigy všetko zmarili. Predsa však jeho iniciatíva vplývala na verejnú mienku, ktorá bola naklonená pomôcť týmto trpiacim a nútila vládnych činiteľov, aby sa aj oni začali vážne zaoberať touto problematikou. V roku 1897 mu bolo zverené vedenie nemocnice v Contratación.

V roku 1910 ho nový hlavný predstavený don Albera uvoľnil z úradu inšpektora a poslal ho do Čile, aby si tam oddýchol a liečil sa... Pre jeho citlivé srdce to bol prísilný tabak a myslel si, že určite zmrie od bolesti nad tým, že zanechá svojich chorých miláčkov, ktorí boli centrom jeho apoštolského srdca. Zostávalo mu ešte desať rokov života, ale on ich venoval službe svojim malomocným, hlavne počas smutných rokov prvej svetovej vojny, keď chorí pre nedostatok potravín chceli zaútočiť na mestá.

Keď prišla správa o jeho smrti (2. mája 1920), kolumbijská vláda

vyhlásila národný smútok a tlač akéhokoľvek razenia, tak v Kolumbii, ako aj v Čile, vyzdvihovala jeho veľké občianske a náboženské zásluhy.

Ôsmeho mája 1920 bogotské noviny *El Catolicismo* takto napísali o donovi Rabagliatovi:

„Telegraficky sme dostali smutnú správu o smrti dona Rabagliatiho. Keby bol býval tento človek Kolumbijčanom, zaslúžil by si titul prvý vlastenec národa. No keďže ním nebol, bezpochyby by si zaslúžil titul oveľa slávnejší, ktorý mu dávajú všetci ušľachtilí ľudia, ktorí obývajú našu vlasť, považujúc ho za jedného z najzaslúženejších dobrodincov. Je pravda, že v moderných dejinách Kolumbie by sa veľmi ťažko hľadal človek, ktorý by preukázal väčšie dobrodenia chorým, chudobným a sirotám v našej drahej vlasti.“

Tieto slová hovoria za všetko vo vyjadrení veľkosti dona Rabagliatiho.

D. Eugenio Valentini

Mons. Giacomo Costamagna

Narodil sa 23. marca 1846 v dedinke Caramagna (provincia Cuneo, Taliansko). Do Oratória don Bosca vstúpil 8. decembra 1858, teda ako dvanásťročný. Prvé sľuby zložil 27. septembra 1867. Za kňaza ho vysvätili 18. septembra 1868 v Turíne. Bol členom tretej misijnej výpravy 14. novembra 1877. Biskupskú vysviacku prijal v roku 1895. Zomrel 9. septembra 1921 v Bernale (Argentína).

Zomrel jasnou a pokojnou smrťou 9. septembra 1921 v saleziánskom seminári v Bernale (Buenos Aires). Často prejavoval svoju túžbu po nebi, ktorú mu spriemňovala posvätná liturgická hudba a úryvky z mystickej poézie. Potešovala ho viditeľná ochrana Panny Márie Pomocnice. Svätá smrť Mons. Costamagnu bola dôstojnou korunou jeho hrdinského života práce a obiet: bol vynikajúcim salezián-

Kivarovia pri fajčení omamných rastlín.

Peruánska indiánka

ským vychovateľom, misionárskym biskupom skoro celej Južnej Ameriky, milovaným synom dona Bosca, vikárom hlavného predstaviteľného dona Ruu vo všetkých provinciách Tichého oceánu, otcom a direktorom nespočetných nábožných duší, apoštolom kmeňa Kivarov, učiteľom mnohých saleziánov a dcér Márie Pomocnice, ktorí teraz zhromažďujú a vychovávajú tisíce a tisíce chlapcov a dievčat v nesmierených amerických republikách. Stačí jednoduchý pohľad na jeho prácou naplnený život: 53 rokov kňazstva, 44 rokov práce v misijných úze-

miach, 26 rokov biskupskej služby, ktoré strávil v neúnavnej aktivite, bez oddychu, a tak vstepoval do všetkých dynamického ducha, pobádal k pracovitosti, a tiež ju usmerňoval vo všetkých, ktorí sa k nemu priblížili, a to až do poslednej chvíle svojho života. Túto obrovskú prácu však podriadil disciplíne rehoľného života, bol horlivým kňazom, jeho výchovná činnosť kráčala v šlapajach a podľa nauky apoštola mládeže dona Bosca.

Od príchodu do Argentíny až do poslednej chvíle života mu jeho najbližší vždy pripomínali to isté odporúčanie: „Npracujte príliš mnoho!“ Tak mu to odporúčal jeho dobrý rektor seminára v Buenos Aires už od roku 1878; tak mu to odporúčali aj jeho bývalí žiaci, ktorí ho zronení navštevovali v jeho poslednej chorobe. A on všetkým odpovedal slovami dona Bosca: „Práca, práca, práca! Odpočinieme si potom, v nebi!“

Mons. Costamagna pôsobil ako kňaz a biskup v mnohých krajinách, no saleziáni v Almagre boli svedkami jeho úžasnej horlivosti viac ako iní.

Nemožno nespomenúť drahocenný a dlhý zoznam saleziánskych ustanovizní, ktoré tento salezián založil, a kňazských a rehoľných povolání, ktoré on vypestoval.

Päťdesiatosem saleziánskych domov v Argentíne vo väčšej časti spravoval personál, ktorý sa vyformoval v škole nezabudnuteľného dona Giacoma Costamagnu. Veľký zástup bývalých saleziánskych odchovancov roztrúsených po všetkých mestách vďačil za svoju formáciu a za svoje sociálne postavenie múdremu riadeniu tohto vynikajúceho žiaka dona Bosca. To isté by sme mohli opakovať o 35 internátoch a školách pre mládež dcér Márie Pomocnice, o početných združeniach bývalých žiačok a o toľkých výborných rodinách založených na základoch kresťanskej výchovy, ktorej sa im dostalo od prvej a druhej rehoľnej rodiny dona Bosca. Zriedkavo bolo možno vidieť taký nádherný pohrebný veniec, aký bol na pohrebe Mons. Costamagnu: vytvárali ho rozmanité živé ľudské kvety z toľkých výchovných ustanovizní, akoby zo záhrad rozptýlených po Argentíne, Čile, Uruguaji, Bolívii, Peru, Ekvádore, Mexiku, Salvádore atď., kde učitelia a žiaci dostali saleziánsku výchovu pod vedením tohto neúnavného saleziána.

Mons. Francesco Alberti, pomocný biskup v Buenos Aires, bývalý odchovanec Kolégia Matky Milosrdenstva, kde bol Mons. Costamagna duchovným vodcom,

sa vo svojej pohrebnej chváloreči zasvätené vyjadril o dobrotivosti, rozumnosti a trpezlivosti, s ktorými sa Mons. Costamagna venoval žiakom a veriacim, ktorí mu zverovali tajomstvá svojho svedomia a uskuotočňovali rady tohto rozvážneho a skúseného pastiera a otca duší.

Mons. Costamagna mal solídne apoštolské vlohy. Pod jeho azda tvrdším zovňajškom a zdanlivou prísnosťou sa skrývalo materské srdce: stačilo osobne sa s ním stretnúť, aby človek okúsil jeho dobrotivosť a jemnosť spôsobov zaobchádzania, istotu a presnosť jeho náukových a morálnych kritérií.

Tento obľúbený biskup aj sám konal to, čo učil. To, čo vyžadoval od druhých, ukladal najprv sebe samému. Bol horlivý aj prísny v plnení svojich cirkevných i rehoľných povinností. Vyžadoval, aby posvätné obrady, liturgický spev, rozličné pobožnosti, výzdoba oltára, cirkevné rúcha, všetko, čo sa vzťahuje na Pána Boha a na Cirkev, bolo starostlivo pripravené, udržiavané a vykonávané, ako sa patrí. Podľa okolností vedel povzbudzovať, ale i napomínať. Výčitku však vždy prisládil, keď videl, že z druhej strany je dobrá vôľa zachovávať cirkevné predpisy. Jeho posledné publikácie boli: *Liturgický poklad*, *Spevy na mariánsky mesiac*

a príručka *Mariánsky mesiac*. Ich revízia a uverejnenie mu zapríčinili srdcové ťažkosti spôsobené veľkou starostlivosťou, presnosťou, ba až úzkostlivosťou, aby tým čo najlepšie poslúžil cirkevným osobám, rehoľníkom a veriacim vôbec.

Neuvedieme tu podrobnosti o ďalších spisoch, ktoré svedčia o jeho širokom cirkevnom a mystickom vzdelaní. Konferencie pre rehoľníkov a rehoľníčky, bohatý a rozmanitý repertoár posvätných hudby a výchovných spevov, pekné a zaujímavé články o apoštolských cestách a o misiách v Patagónii, v Pampas, v Bolívii, Ekvádore, Mexiku atď., vytvárajú cenný poklad dejinných a zemepisných správ, sú dôkazom jeho neúnavnej horlivosti a postoja k evanjelizácii národov (svedčí o tom turínsky časopis *Bollettino salesiano* od roku 1877 do 1917). Toto všetko spojené s korešpondenciou, ktorú starostlivo udržiaval s mnohými, čo mali priateľský a duchovný vzťah k nemu, nám predstavuje nesmiernu prácu a úžasnú duchovnú plodnosť tohto apoštolského muža.

Nakoniec sa aj on musel vzdať, lebo zodrané telo a vyčerpané srdce viackrát povedali jeho železnej vôli: „Už ďalej nevládzeme.“

Vtedy upriamil pohľad na cestu, ktorou prešiel, a vybral si miesto

duchovného odpočinku, aby sa tam pripravil na smrť. Svätému Otcovi predostrel žiadosť, aby ho uvoľnil z riadenia apoštolského vikariátu Méndez a Gualaquiza, a odišiel z tých výšin, kde jeho vyslabnuté telo už viac nemohlo slúžiť. Zanechal svojich drahých Kivarov, s ktorými tam žil počas dvadsaťpäť rokov tejto tvrdej misie. V charitatívnej činnosti však pokračoval a z diaľky im posielal pomoc, ktorú Prozreteľnosť cez dobrých ľudí vložila do jeho rúk. „Mons. Cominovi naďalej posielam do Ekvádoru,“ písal vtedajšiemu hlavnému predstavenému donovi Alberovi v jednom zo svojich posledných listov, „(tak ako som to prisľúbil Svätému Otcovi) všetky úspory a milodary, ktoré sa mi podarí zohnať, kázaním duchovných cvičení, trojdňových pobožností a inou kňazskou činnosťou.“

A keď ho už pozabavili akejkol'vek zodpovednosti, išiel, ako sám vravieval, pripraviť sa na smrť do milovaného kolégia Almagro v Buenos Aires a obľúbeného Bernalu, ktoré pre neho predstavovali turínske Valdocco a Valsalice.

Toto posledné obdobie života sa začínalo jeho zlatým výročím kňazstva, po ktorom nasledovalo 50. výročie biskupstva. Už vtedy zaintonoval evanjeliový chválospev:

„Nunc dimittis... – Teraz prepustiš, Pane, svojho služobníka v pokoji.“

Splnili sa všetky jeho želania: videl, ako ho obkľučovali dve generácie duchovných synov, do ktorých veľkodušne vliaval lásku k donovi Boscovi, k saleziánskej kongregácii, a urobil ich tak dedičmi jeho ducha a pokračovateľmi svojho povolania. Bol akoby patriarchom, ktorý prechádzal z jednej rodiny dona Bosca do druhej, bez toho, že by mohol spočítať synov a dcéry plodného apoštolátu. Jeho pôžitkom bolo, ako o tom svedčí nové vydanie kni-

hy *Compelle entrare* (Prinúť vstúpiť), kázať o Eucharistii, šíriť denné sväte prijímanie a mariánske spevy, zvlášť na počesť Panny Márie Pomocnice. No bohatstvo jeho srdca – ako výstižne píše provinciál Jozef Vespignani – sa zvlášť rozdávalo v jeho *Meditáciách* a Inštrukciách počas duchovných cvičení pre klerikov (študentov) a koadjutorov saleziánskej kongregácie. Bolo nemožné to neobdivovať a necítiť sa pritom hlboko dojatý jeho duchom viery a svätej Božej bázne, ktoré vyžarovali z jeho horlivej vý-

V týchto vodách sa plavili naši misionári.

rečnosti, podobne ako to bolo u svätého Vincenta Ferrera, svätého Leonarda a svätého Alfonza. Nieкто vravel, že jeho hlas dunel ako hlas apoštola Jakuba, ktorého nazývali „syn hromu“. Dunel však správne a príhodne, aby do duší padal hojný dážď milosti a na konci sa objavila dúha.

Posledné dni Mons. Costamagnu boli ustavičnou túžbou po nebi. V jeho malom príbytku sa stále ozýval nebeský spev a hudba. Tam aj zomrel: v blízkosti seminárnej kaplnky saleziánov v Bernale. Želal si, aby mu klerici, ktorí sa pri ňom striedali vo dne

i v noci, spievali mariánske, eucharistické a iné liturgické piesne. Ba našiel sa i taký, ktorý mu ochotne zaspieval všetky gregoriánske časti svätej omše za zosnulých, a on ich nábožne a meditatívne vychutnával. O polnoci skončil spev a začínala sa príprava na sväté prijímanie s povzdychmi a modlitbami, prerušovanými vrúcnyimi „strelnými modlitbami“.

V deň spomienky Narodenia Panny Márie, 8. septembra, po svätom prijímaní, saleziánski študenti filozofie mu zaspievali antifónu *Salve Regina (Zdravas', Kráľovná)*, o ktorej sa zmienil, že mu ju spie-

Poľovníci z kmeňa Onas

vala jeho matka, keď bol ešte dieťa, a ktorú ich zasa on sám naučil. Keď zomierajúci počul tento nádherný spev, ktorý v ňom vyvolal toľko spomienok, bol dojatý a skutočne si myslel, že ho presvätá Panna naozaj pozýva do neba. Prežil veselo celý deň, v ktorom mal aj potešenie, že dostal prvú kópiu svojej poslednej práce, novú publikáciu *Mese di Maria* (Máriin mesiac). V noci si odpočinul až do druhej nad ránom. Potom požiadal, aby mu pomohli postaviť sa na nohy, napriek zdráhaniu pomocníka, a povedal, že aj jeho veľký priateľ Mons. Terrero zomrel postojacky. Hodinu potom prešiel do Pánovho náručia...

Takto odchádzajú z tohto slzavého údolia verní Pánovi sluhovia. Mal 76 rokov, ktoré zasvätil spásu duší, pre dobro mládeže a civilnej spoločnosti.

Mons. Costamagna považoval Argentínu za svoju druhú vlasť, ako toľkí iní misionári, ktorí dávajú prednosť duchovnej vlasti svojho apoštolátu pred vlasťou prirodzenou, v ktorej sa narodili. A v Argentíne dával prednosť Almagru, ktoré mu pripomínalo celé vtedajšie dieťa dona Bosca v Turíne. Svoje dni skončil v Bernale, kde vyrastal nový saleziánsky dorast. Miesto, kde sa formoval duch nových saleziá-

nov, bolo veľmi cenné a drahé pre tohto veľkého syna dona Bosca.

Dostali dovolenie pochovať ho v kaplnke saleziánskeho seminára. Do kamennej tabule, ktorá pokrýva celý jeho hrob, vygravírovali biblický nápis: „*Hic requies mea. Hic habitabo, quoniam elegi eam! (Tu je môj odpočinok! Tu budem bývať, pretože som si toto miesto vyvolil!)*“. A tak jeho smrteľné pozostatky sa budú naveky prihovárať novým saleziánskym spolubratom Argentíny a povzbudzovať ich, aby kráčali v jeho šľapajach – v neúnavnej práci pre Boha a nesmrteľné duše.

S veľkou horlivosťou vykonával kňazskú službu v kaplnke Matky Milosrdenstva pre Talianov, ktorí emigrovali do Argentíny.

V roku 1878 sa pokúsil vniknúť do južnej časti Argentíny, do Patagónie. Keď generál Július Roca nasmeroval tým smerom svoju kampanň „dobývanie púšte“, prihlásil sa, aby mohol sprevádzať ako kňaz Mons. Espinosu spolu so saleziánskym klerikom Alojzom Bottom. Takto pomáhal šíriť civilizáciu a získaval patagónskych Indiánov pre vieru. Zriekol sa však odmeny v podobe štvorcových kilometrov územia, ktorú vláda prisľúbila tým, čo sa zúčastnili na výprave. Zriekol sa, lebo mu v ušiach znelo odporúča-

nie dona Bosca: „Hľadajte duše, a nie peniaze!“

Keď sa stal provinciálom saleziánov v Argentíne, postaral sa o zriadenie početných výchovných a dobročinných saleziánskych inštitútov. S tým istým cieľom navštívil potom viackrát Čile, Peru, Bolíviu, Ekvádor, strednú a severnú Ameriku.

Keď ho neskôr vymenovali za apoštolského vikára ekvádorského Méndezu a Gualaquizu a 18. marca 1895 ho pápež Lev XIII. vyvolil za biskupa, obrátil svoju pozornosť na tamojší divoký kmeň Kivarov, ktorých mu tým zverili. Hoci mu vtedajšia vláda neumožnila venovať sa osobne ich evanjelizácii, aj tak sa pričínal o civilizovanie a celkové zveladenie tejto ťažkej misie. Na jeho podnet tam zriadili nové misijné stanice Santiago di Méndez a Indanza.

Ako sme sa už zmienili, jeho činnosť sa prejavovala aj v neustálych apoštolských cestách; sprevádzala ju vynikajúca horlivosť, ktorá nepoznala, čo je to odpočinok: kdekoľvek pôsobil, všade zanechal tú najpríjemnejšiu spomienku, ktorá robila česť Katolíckej cirkvi a pôvodnej talianskej vlasti.

Časopis talianskych emigrantov *Patria degli Italiani* o ňom vzletne napísal:

„Zosnulý prelát sa vyznačoval nábožnosťou, apoštolskou horlivosťou a vrúcnou láskou k blížnemu v tom najšlachetnejšom zmysle slova, ktorá smerovala k duchovnému znovuzrozeniu a morálnemu povzneseniu tých častí ľudstva, ktorým sa ešte nedostal záblesk civilizácie. Smrť misionára, vzorného disciplinovaného vojaka duchovných oddielov dona Bosca, ktorý sa stal obozretným a šťastlivým vodcom a ktorému za toľko vďačí nielen Argentína, ale aj iné juhoamerické republiky, je príčinou smútku nielen saleziánskej rehoľnej spoločnosti, ale zanechala prázdne miesto v radoch, ktoré sa zaslúžili o civilizáciu, a bolestne sa odráža na tých, ktorí ešte majú v úcte dobro, cnosť a vznešený pojem filantropie, ako to všetko dôstojne zosobňoval Mons. Costamagna.“

D. Angelo Amadei